

Štruktúra maturitných zadaní a maturitných tém ústnej formy internej maturitnej skúšky z predmetu

Umenie a kultúra

Tematické zameranie úloh

1. Mágia, magické a mystické v umení a kultúre

- porovnaj artefakty, Moravianska Venuša a nástenná maľba v Lascaux, vysvetli, aká je ich úžitková a umelecká funkcia, ktorá dnes zanikla a ktorá zostala?
- prejavy mágie a kult, stereotypov prehistórie dnes. Lúboštná mágia, vúdú, magický realizmus, motívy diabla a čarodejníc v umení, mýty a fantasy literatúra, veštenie, horoskopy, snáre..., čo v nás zostalo praveké
- stručne charakterizuj umenie praveku

2. Oslava boha (bohov) v umení

- porovnaj tieto artefakty, vysvetli, čo je **kánon** a čo porušenie kánonu, rozdiel medzi umelcom a umeleckým remeselníkom: sochy: Ramzes II. Amenhotep IV., Nefertiti, ako sa dá pochopiť takéto umenie ako oslava bohov
- ideál krásy - žena, prečo, voľba miss – pre a proti, čo je dnes oslava „bohov“? oslava dokonalého tela
- stručne charakterizuj umenie starého Egypta

3. Súlad funkcie a estetiky – dve funkcie umenia

- porovnaj tieto artefakty: Parthenón a Pantheon, forma, funkcia, vznik, dnešný stav
- Pamiatky Unesco, svetové kultúrne dedičstvo, postoj k pamiatkam dnes a v minulosti, „Mojich 7 divov sveta“
- stručne charakterizuj rímske umenie – dôraz na architektúru

4. Hľadanie krásy v umení a v bežnom živote

- porovnaj tieto artefakty a vysvetli, prečo sa grécke umenie vyvíjalo na rozdiel od egyptského, diela - kúros, Diadúmenos alebo Doryforos, Laokoón
- všednosť a slávnosť, sviatok a každodennosť. Čo je pre niekoho sviatok, a pre iného všednosť? Pre niekoho je sviatok výplata?) Komercia a sviatky (Vianoce...), iniciačné obrady – druh sviatku (v minulosti a dnes: imatrikulácia, promócia, krst, obriezka...)
- stručne charakterizuj grécke umenie

5. Umenie ako tvorba ornamentu. Ornament v kultúre

- porovnaj a zarad' artefakty islamskej a secesnej architektúry, spoločenské podmienky ich vzniku
- Kde všade sa stretávame s ornamentom (kroje, Čičmany, gýč...), ornament a grafika, praktické použitie grafiky (plagát, **logo** - moje logo...) „Ornament a zločin“-minimalizmus
a funkcionalizmus
- stručne charakterizuj (podľa výberu žiaka) umenie islamu alebo secesiu

6. Súboj obsahu a formy, umenie v čase a priestore

- Majster Pavol z Levoče /Leonardo da Vinci: Posledná večera,

porovnaj artefakty, zarad' do umeleckého obdobia, do reálneho času, porovnaj ich osudy
Koho považovali súčasníci za umelca a koho za remeselníka?

V čom súperi forma a obsah v diele Majstra Pavla? Kto z nich bol považovaný za **génia**
a prečo

b, Kam patrím? Moja kultúrna identita, slovenská kultúra ako súčasť stredoeurópskej
a európskej kultúry, mýty o Slovákoch – sme pracovitý / holubičí národ?

c, stručne charakterizuj slovenské stredoveké umenie (podľa výberu žiaka)

7. Mytológia ako obraz sveta v tzv. vyššom aj v populárnom umení

a, porovnaj artefakty: Boticelli: Zrodenie Venuše, da Vinci: Léda s labuťou

b, mytológia a veda – fantasy a sci-fi (nielen grécka, aj **slovanská** a germánska...),
mytológia v umení a kultúre

c, stručne charakterizuj taliansku renesanciu – len jeden umelecký druh (výber žiaka)

8. Náboženstvo a umenie, kultúra a náboženstvo

a, Porovnaj artefakty ...relief Achnatona s Atonom a da Vinci: Posledná večera

b, veda ako oblasť kultúry, veda v umení, životný príbeh vedca – porovnaj s Leonardom,
aj inému vedcovi povieme „renesančný človek“ ako Leonardovi?
vedec ako polyhistor a ako špecialista

c, charakterizuj zaalpskú (a aj slovenskú) renesanciu

9. Škaredé a groteskné v umení

a, porovnaj artefakty: chrič z katedrály, Bosch: Záhrada rozkoší, Dalí (voľný výber),
čo je škaredosť a groteska

b, multikulturalizmus v Európe a u nás, kultúrny šok, dve situácie: môj kult. šok, kult. šok
cudzinca u nás

c, stručne charakterizuj surrealizmus (Dalí a Chagall)

10. Symbol a znak v kultúre a umení

a, porovnaj artefakty: Rodin: Katedrála, katedrála v Chartres (alebo iná) – žánér, druh,
Gotická brána v Súl'ove, materiál, funkcia /čo majú spoločné? Symbolom čoho sú? Prečo
majú rovnaký názov? Nájdi v nich niektoré funkcie: estetické, znakové...

b, reklama včera a dnes. Zlá a dobrá reklama. Môže byť reklama umenie? Reklama ako odraz
národnej
identity (na pivo?)

c, stručne charakterizuj stredoveké umenie v Európe

11. Sebavyjadrenie, génus v umení

11. a, porovnaj artefakty: Michelangelo: Mojžiš /Dávid, Dürer: Autoportrét

Ako sám seba hodnotí umelec v týchto dielach? Sú Michelangelove diela autoportrétmi
v pravom slova

zmysle? Nájdi rozdiel aj z pohľadu talianskej a zaalpskej renesancie, prečo potreba autoportrétu
práve
v tomto čase?

b, kultúra všedného dňa – normy správania sa (etiketa) a oblečenia, moje sebavyjadrenie
zovňajškom (účes,

odev, zdobenie tela....) v minulosti aj sociálne postavenie...

c, porovnaj taliansku a zaalpskú renesanciu

12. Vysoké a nízke témy v umení

- a, porovnaj artefakty: Breugel (nejaký výjav z ľudovej zábavy, alebo detskej hry) a El Greco (nejaký svätec) – spoločné: jedno umelecké obdobie a umel. druh, „zaalpskosť“ - odlišnosti: námet, kompozícia, účel, umelecké videnie sveta, „alternatívnosť“ videnia sveta...
- b, alternatívna kultúra a životný štýl, menšinová, okrajová kultúra, mainstream / jeho negatívne aj pozitívne chápanie
- c, Porovnaj talianske a zaalpské renesančné umenie

13. Racionálne a iracionálne v umení a kultúre

- a, porovnaj artefakty: Carravagio / El Greco. Ktorá z maliieb pôsobí racionálnejšie, realistickejšie a prečo?
Čím vyjadrujú konkrétni maliari iracionalitu a čím realitu ? Čo majú obrazy spoločné?
- b, sci-fi, fantasy a vedeckopopulárna literatúra, film. Metódy vedy, racionálny príbeh vedca a prvky iracionality
vo vede, viac racionálneho je vo fantasy alebo v sci-fi?
- c, stručne charakterizuj barokové umenie – podľa žiaka

14. Svetonázor a umenie

- a, porovnaj artefakty: Rubens: Umučenie sv. Livínia, Rembrandt: Návrat strateného syna, nájdi odlišnosti
videné iným videním sveta (katolícky – protestantský) aj iné odlišnosti (technika, farebnosť...)
- b, moja kultúrna akcia. Prezentujem región. Čo navrhujem do budúcnosti pre kultúru regiónu...
- c, stručne charakterizuj dve podoby baroka (dymický a klasicizujúci)

15. Kultúrna krádež a kultúrne dedičstvo

- a,) Louvre - Afrodita (Venuša) Mélska, Prečo Louvre? Messerschmidtove hlavy – v Louvri, ako môže vzniknúť zbierka umenia a ako vznikali v minulosti
- b, svetové galérie, kultúrne dedičstvo, kultúrna „krádež“, zberateľstvo - trh s umením, v Louvri kúpili Messerschmidtove hlavy – prečo by mali byť v BA?
Ermitáž - artefakty toho väčšinu v depozite? Je riešenie digitalizácia a „návšteva“ galérie cez internet?
Ako sa financuje kultúrne dedičstvo okrem podpory štátu?
- c, stručne charakterizuj slovenské kultúrne inštitúcie (divadlá, galérie, folklórne a hudobné telesá, film, múzeá...) – jednu podrobnejšie podľa záujmu

16. Umelecké a kultúrne návraty

- a, porovnaj artefakty - Pantheon v Paríži a v Ríme - socha od Thorvaldsena a antická socha „človek skamenel ale nie socha ožila“, sú aj iné „návraty“ v umení?
- b, mytológia a veda - dve podoby uchopenia sveta. Nájdi príklad, ako odlišne interpretujú jeden vedecký jav
- c, stručne charakterizuj obdobie klasicizmu – podľa zamerania žiaka

17. Modernosť v kultúre a umení a jej odmietanie

- a, porovnaj artefakty: Eiffelova veža a secesný interiér, ktorý z nich je považovaný za moderný a ktorý za reakciu na modernosť ? Čo znamená modernosť a čo módnosť?
Nájdite podobný príklad v životnom štýle
- b, gýč (vznik, prečo), gýč včera a dnes. Vkus a nevkus, gýč a priemyselná doba
- c, stručne charakterizuj umenie priemyselnej revolúcie alebo secesie

18. Kultúrna identita

- a, ukážky Rúfus / Lasica – o čom hovoria, nájdite v nich obraz Slovákov, identitu Slovákov, obdobie - okolnosti ich vzniku
- b, moja identita, kto som, Slovák, Stredoeurópan, Európan...Patrím do mainstreamu alebo k nejakej subkultúre, aké piliere eur. kultúry cítite vo svojej identite?
- c, Charakterizujte romantizmus – podľa svojho zamerania

19. Angažovanosť v umení alebo „umenie pre umenie“

- a, porovnaj artefakty: Picasso Guernica, niečo od futuristov = ich politická orientácia. Dva pohľady na umenie: má sa umelec angažovať politicky, alebo sa držať „čistého umenia“?
- b, masové a populárne umenie, jeho vznik, prejavy a masovosť. Môže byť aj populárne umenie angažované (príklad), alebo len pre „zábavu“
- c, stručne charakterizuj jednu z avantgárd v 1.polovici 20.storočia, (kubizmus, futurizmus...)
– podľa zamerania žiaka

20. Provokácia v umení

- a, porovnaj artefakty: Manet: Raňajky v tráve - Giorgone: Búrka, Manet: Olympia - Tizian: Venuša z Urbina, kto a prečo provokuje?, nájdí v kultúre iné príklady na „provokácie“, prečo má umenie aj provokovať?
- b, naplánuj trasu pre turistu, ktorý sa zaujíma o kultúru a umenie v trnavskom regióne (trdelník, lokše, malokarpatské vína... múzeá...prírodné útvary, Koniarkove diela v TT..)
- c, stručne charakterizuj modernu v umení (podľa výberu žiaka: literatúra, hudba, výtvarné.umenie)

21. Vplyv techniky na kultúru umenie

- a, porovnaj artefakty: umelecká fotografia / Monet, aký obraz sveta dáva fotografia, aký má vplyv jej vynález na umenie ale aj na každodenný život
- b, technika a umenie, audiovizuálne umenie, fotografia a film (umelecký, dokumentárny, komerčný) – súvislosti, v čom je ich sila a v čom slabosť
- c, stručne charakterizuj impresionizmus – podľa zamerania žiaka

22. Umenie ako tovar, komercia v umení

- a, porovnaj artefakty: Warhol: Marilyn Monroe, Campbellova polievka a komiks, ako sa môže umelecký trh podieľať na úspechu diela? Dá sa umenie spojiť s komerčným úspechom? Príklad (niektoré české filmy?..)
- b, pamätníky a pamiatky. Návrh na chýbajúci pamätník v TT (Wetzler? Ludovít I.) Problematika pamätníkov na Slovensku (búranie, ideológie...) aspoň dva príklady: pomaľované súsošie v TT v promenáde, sochy Štefánika („Die Katze must weg!“....) Mária Terézia v BA kontra Štúr....
- c, stručne charakterizuj pop-art alebo iný smer v 2.polovici 20. storočia

23. Atomizácia umenia - demokratizácia kultúry

- a, porovnaj artefakty: Van Gogh: Hviezdnatá noc / Munch: Výkrik / Goya: Saturn požierajúci svoje deti /

Ružový králik, čo majú spoločné, v akom vzťahu sú diela a umelci, čo vyjadrujú? akým postupom,

technikou je to vyjadrené

- b, po páde komunizmu sa zmenili problémy kultúry a umenia – pomenujte ich, problémy súčasnej slovenskej kultúry: nedostatok financií, nevzdelaní úradníci, ochrana pamiatok, developeri (socha Márie Terézie....) tlak politikov (socha Svätopluka...), zlá propagácia, komerčnosť...
- c, stručne charakterizuj umenie postimpresionistov a začiatky atomizácie umenia

24. Farba v umení a kultúre

a, porovnaj artefakty Gauguin: Tahit'anka / Matisse: La Desserte / Malevič: Čierny štvorec na bielom pozadí,

v akom vzťahu sú diela, čo je ich základný výrazový prostriedok?

farba v umení a farba v kultúre, farebná symbolika.....

b, vzťah kultúry a subkultúry, subkultúry včera a dnes, ja a subkultúry, farebná symbolika subkultúr.

c, charakterizuj fotografiu, jej žánre a významných fotografov (svetoví, slovenskí)

25. Geometria a abstrakcia v umení a kultúre

a, porovnaj artefakty Cézanne: Kartári / Pisasso: Slečny z Avignonu / Malevič: niečo abstraktné,

v akom vzťahu sú diela, ich najdôležitejší výrazový prostriedok, nájdi prvky geometrizácie, a akých iných obdobiach možno nájsť odklon od realizmu smerom k abstrakcii a geometrii?

Nájdite príklad v úžitkovom umení

b, internet ako nové médium, čo je za a čo proti, zhodnotenie práce s internetom

c, stručne charakterizuj kubizmus alebo hudbu príbuzného obdobia (Stravinskij)

26. Trh s umením, trh s kultúrou (tela)

a, úryvok z románu Remarqua – o predaji umeleckých diel počas 2. svetovej vojny zbohatlíkom. Otázky k textu: kto je snob, nájsť veci v texte týkajúce sa zberateľstva a cien obrazov... predstavte si, že máte svoju umeleckú zbierku...

b, šport a kultúra tela - druhy športu, úloha športu dnes, vplyv športu na kultúru tela aj ducha, kultúra tela – prečo je dôležitá, pozitíva aj negatíva

c, pomenujte a priblížte súčasné problémy slovenskej kultúry

27. Portrét v umení

a, porovnaj artefakty: Autoportrét: Dürer /Messerschmidtove hlavy /portrét Nefertiti /foto Dalího / obraz od Muncha: Puberta, zorad' chronologicky, vysvetli funkcie portrétov v rôznych obdobiach v našej kultúre

b, Obliekanie a móda, funkcie odevu (úžitková, sociálna, estetická)....móda a subkultúry, móda a ideál krásy, móda a moja identita....

28c, stručne charakterizujte realizmus

28. Funkcie a fungovanie kultúry a umenia

a, porovnaj artefakty: budova Slovenského rozhlasu /zikkurat /stupňovitá pyramída, na čo slúžia - slúžili (funkcia), v čom je ich umelecká a znaková funkcia, ktorá zanikla a ktorá zostala

b, médiá a ich fungovanie, ako funguje televízia, verejnoprávnosť, ako funguje masová kultúra, navrhnete

ideálnu TV

c, charakterizuj dizajn, jeho vývoj a úlohu v spoločnosti

29. Tzv. vysoké a nízke umenie

a, porovnaj divadelné programy, uvedené diela patria k tzv. vyššiemu umeniu, prečo?

Sú v nich aj prvky tzv. nízkeho umenia?, prerozprávaj - prerob námet jedného z nich tak, aby sa stalo „nízkym“

b, ako funguje divadlo, divadelné profesie (režisér, dramaturg, divadelný výtvarník..., herec..., riaditeľ divadla...,

kde sa to študuje...). Divadlo v TT a moja skúsenosť s ním

c, stručne charakterizuj dejiny divadla, resp. slovenského divadla – podľa výberu žiaka

30. Kedy je to umenie a kedy nie?

a, úryvok z diela Jána Roznera – kde je opis „výmeny“ sôch v BA na námestí pred Redutou, obrázky týchto sôch, treba porozprávať – o týchto výmenách a vedieť, čo je originál, kópia, replika. Verejný priestor

b, okrajové umelecké druhy: horor, detektívka, fantasy...je to umenie? Kedy áno a kedy nie

c, stručne charakterizuj vývoj filmu, porovnaj americký a európsky, hraný a dokumentárny film